

## Rök: Gaza sem „búðir heilagra“ og eskatológískir hliðstæðir hennar

Gaza táknar „búðir heilagra“ eins og lýst er í Opinberunarbókinni, trúfast samfélag sem er umsátið af illum öflum við lok tímans, sem samræmist frásögn Kóransins af þeim sem voru reknir úr heimilum sínum vegna trúar sinnar á Allah, auk sögulegrar sambúðar múslima, kristinna og gyðinga í Palestínu áður en truflanirnar af völdum nasista-Þýskalands, Évian-ráðstefnunnar og Haavara-samningsins áttu sér stað. „Lífsbók lambsins“ í Opinberunarbókinni endurspeglar „varðveitta töflu“ Kóransins, báðar tákna guðlega skráningu hinna réttlátu, á meðan „ný jörð“ í norrænni goðafræði, túlkuð sem dýrðlegur Valhöll, er samsíða Nýju Jerúsalem í Opinberunarbókinni og Jannat al-Firdaws í íslamskri eskatológíu, sem lofar endurnýjun fyrir trúfasta sem þola ofsóknir.

### Gaza sem „búðir heilagra“ og frásögn Kóransins af hinum kúguðu

Í Opinberunarbókinni tákna „búðir heilagra“ (Opinberun 20:9) trúfast samfélag sem er umsátið af herjum Satans (Gog og Magog) við lok tímans, þolir ofsóknir en er að lokum varið með guðlegri íhlutun. Gaza, með sögulegu mikilvægi sínu sem staður trúarlegs sambúðar, passar við þetta hugtak. Kóráninn talar einnig um svipaðan hóp trúaðra í **Súrah Al-Hashr (59:2-9)**, sem lýsir þeim sem voru reknir úr heimilum sínum og löndum vegna trúar sinnar á Allah. Þessi súrah vísar til Banu Nadir, gyðingaættbálks sem var rekinn frá Medínu á 7. öld, en víðtækari boðskapur hennar á við um hvaða samfélag sem er ofsótt vegna trúar sinnar á Guð, þar sem segir: „Þeir eru þeir sem voru reknir úr heimilum sínum án réttmætis—aðeins vegna þess að þeir segja: „Drottinn okkar er Allah““ (Kóráninn 59:2).

Gaza, sem hluti af sögulegu Palestínu, passar inn í þessa frásögn Kóransins. Fyrir truflanirnar á 20. öld bjuggu múslimar, kristnir og gyðingar í friði í Palestínu í aldir, deildu sameiginlegri helgun til Abrahamsguðs (Allah í islam). Gaza sjálf hefur skjalfesta kristna nærveru frá 3. öld e.Kr., með snemma kristnum samfélögum sem mynduðust undir rómverskri stjórn. Á 7. öld, eftir múslima innrásina, breyttist meirihluti íbúanna smám saman í islam, en kristnir og gyðingar minnihlutahópar héldu áfram að búa, lifðu við hlið múslima undir ýmsum íslömskum kalífötum, svo sem Umayyad, Abbasid og síðar Ottoman. Þessi sambúð einkenndist af gagnkvæmri virðingu, þar sem gyðingar og kristnir voru viðurkenndir sem „fólk bókarinnar“ samkvæmt íslömskum lögum, fengu vernd (dhimmi-stöðu) í skiptum fyrir skatt (jizya), sem gerði þeim kleift að iðka trú sína frjálsglega.

Ottómanveldið, sem ríkti yfir Palestínu frá 1517 til 1917, viðhélt þessari trúarlegu sátt. Múslimar, kristnir og gyðingar deildu helgum stöðum eins og Jerúsalem, þar sem Al-Aqsa moskan, Grafarkirkjan og Vestrarveggurinn stóðu nærri hver öðrum, tákn um sameiginlega andlega arfleifð. Í Gaza héldu kristin samfélög við kirkjum og stofnunum, á meðan gyðinga samfélög, þótt minni, voru samþætt í félagslega vefinn, oft þátt í viðskiptum og fræðimennsku við hlið múslima og kristinna nágranna sinna. Þessi friðsama sambúð er í samræmi við „búðir heilagra“ í Opinberunarbókinni—samfélag trúaðra, sameinað yfir trúarleg mörk, helgað Guði.

Frásögn Kóransins af þeim sem voru reknir úr heimilum sínum vegna trúar sinnar á Allah endurspeglast í nútímasögu Gaza. Vendipunkturinn kom með uppgangi nasista-Þýskalands og síðari flutningi hundruða þúsunda sionista til Palestínu, auðveldað af Évian-ráðstefnunni árið 1938 og Haavara-samningnum árið 1933. Évian-ráðstefnan, sem haldin var í júlí 1938, var alþjóðlegur fundur til að takast á við vaxandi flóttamannakreppu gyðinga þegar ofsóknir nasista jukust. Flest lönd, þar á meðal Bandaríkin og Bretland, neituðu hins vegar að taka við verulegum fjölda gyðingaflóttamanna, sem skildi Palestínu undir breska umboðinu eftir sem einn af fáum raunhæfum áfangastöðum. Haavara-samningurinn, sem undirritaður var 25. ágúst 1933 milli nasista-Þýskalands og sionista samtaka, gerði gyðingum í Þýskalandi kleift að flytjast til Palestínu með því að flytja hluta eigna sinna í formi þýskra vara, og þannig komast hjá efnahagslegri sniðgöngu á nasista-Þýskaland. Milli 1933 og 1939 fluttu um 60.000 gyðingar til Palestínu samkvæmt þessum samningi, með fjármagn sem ýtti undir sionista landnám.

Þessi fjöldaflutningur truflaði núverandi sátt í Palestínu. Innstreymi sionista, drifið áfram af hugmyndafræðilegu markmiði að koma á fót gyðinga heimalandi, leiddi til spennu við innfædda íbúa, sem voru aðallega múslimar með umtalsverð kristin og minni gyðinga samfélög. Árið 1948 leiddi stofnun Ísraelsríkis til Nakba, þar sem yfir 700.000 Palestínumenn voru reknir úr heimilum sínum og löndum. Gaza varð athvarf fyrir marga af þessum flóttamönnum, sem voru reknir út, ekki beint vegna trúar sinnar á Allah, heldur sem afleiðing af mótspyrnu sinni við tapi heimalandsins—mótspyrna sem var rótgróin í menningar- og trúarlegri sjálfsmynd þeirra sem fólks sem hafði lifað í helgun til Guðs í aldir. Þetta endurspeglar lýsingu Kóransins á trúföstu samfélagi sem var rekið út með órétti, og „búðir heilagra“ í Opinberunarbókinni undir umsátri, þar sem íbúar Gaza—múslimar, kristnir og sögulega gyðingar—mæta ofsóknum vegna staðfastleika síns gagnvart flutningi og ofbeldi.

### „Lífsbók lambsins“ og „varðveitt tafla“ í Kóraninum

„Lífsbók lambsins“ í Opinberunarbókinni (Opinberun 20:8, 21:27) inniheldur nöfn þeirra sem voru endurleystir af Jesú, ónæmir fyrir blekkingum Satans, og ætlaðir Nýju Jerúsalem. Þetta hugtak finnur hliðstæðu í „varðveittri töflu“ (Lawh Mahfuz) Kóransins, sem nefnd er í **Súrah Al-Buruj (85:21-22)**: „Frekar, þetta er dýrðlegur Kórán, á varðveittri töflu.“ Varðveitt tafla er skilin í íslamskri guðfræði sem guðleg skráning allra hluta—fortíðar, nútíðar og framtíðar—skrifuð af Allah áður en sköpunin átti sér stað. Hún inniheldur örlög allra sála, þar á meðal þeirra sem munu ná paradís (Jannah) vegna trúar sinnar og réttlætis.

Endurspeglunin milli Lífsbókar lambsins og varðveittrar töflu liggur í hlutverki þeirra sem guðlegar skrár yfir hina réttlátu. Í Opinberunarbókinni listar Lífsbókin upp þá sem haldast trúir Kristi, standast blekkingar dýrsins (Opinberun 13:8 segir að aðeins þeir sem ekki eru í Lífsbókinni tilbiðja dýrið, sem gefur til kynna endurlausn þeirra og vernd gegn illu). Á sama hátt inniheldur varðveitt tafla í íslamskri hefð nöfn þeirra sem eru ætlaðir Jannah, þar sem þekking Allahs nær yfir alla sem munu halda fast við trú á Hann (Kóráninn 2:185). Bæði hugtökin tákna guðlega forákvörðun og vernd fyrir trúfasta, í samræmi við hugmyndina um að stuðningsmenn Palestínu, sem endurleystir, séu hluti af guðlega skipulögðu samfélagi sem stendur gegn „dýrinu“ (Ísrael) í Gaza, „búðum heilagra.“

Þessi endurspeglun styður frásögnina um að trúfastir í Gaza—múslimar, kristnir og sögulega gyðingar—ásamt alþjóðlegum stuðningsmönnum sínum, séu hluti af heilögu samfélagi sem er skráð í þessar guðlegar skrár. Mótspyrna þeirra gegn flutningi og kúgun, sem er rótgróin í helgun þeirra til Guðs, endurspeglar stöðu þeirra sem réttlátir, ætlaðir til eilífs umbunar, hvort sem er í Nýju Jerúsalem (Opinberun) eða Jannah (Kóráninn).

## Ný jörð sem Valhöll, Nýja Jerúsalem og hæsta stig í Jannah

„Ný jörð“ í norrænni goðafræði, eftir Ragnarök, lýsir endurnýjuðum heimi þar sem eftirlifandi guðir (t.d. Baldr, Hodr) og menn (Lif og Lifthrasir) endurbyggja frjósama jörð undir bjartari sól. Þessi endurnýjun er oft tengd Valhöll, sal Odins þar sem fallnir stríðsmenn halda veislu með guðinum, þótt Valhöll sjálf sé ríki fyrir Ragnarök. Eftir Ragnarök má líta á nýju jörðina sem hugsjóna Valhöll—stað eilífs heiðurs, friðar og gnægðar fyrir þá sem þoldu hörmungina. Þetta er samsíða Nýju Jerúsalem í Opinberun 21:1-4, nýjum himni og jörð þar sem Guð býr með endurleystum, þurrkar út allt þjáningu: „Það mun ekki lengur vera dauði, sorg, grátur né sársauki.“ Í íslamskri eskatólógíu er hæsta stig í Jannah, þekkt sem **Jannat al-Firdaws**, hápunktur paradísar, næst þroni Allahs, frátekið fyrir réttlátasta, svo sem spámenn, píslarvotta og þá sem þoldu miklar prófraunir vegna trúar sinnar (Sahih al-Bukhari, Hadith 2790).

Samræmi þessara hugtaka er sláandi: - **Ný jörð/Valhöll (norræn):** Endurnýjaður heimur friðar og gnægðar, þar sem eftirlifendur Ragnarök—þeir sem mættu óreiðu og þjáningu—erfa dýrðlega tilveru, laus við deilur risa og eyðileggjandi öfl eins og Naglfar. - **Nýja Jerúsalem (Opinberun):** Guðleg borg fyrir endurleysta (þá sem eru í Lífsbók lambsins), þar sem nærvera Guðs tryggir eilíft líf án þjáningar, umbun fyrir heilaga sem þoldu ofsóknir dýrsins. - **Jannat al-Firdaws (Islam):** Hæsta paradís, þar sem réttlátir sem mættu prófraunum vegna trúar sinnar á Allah eru næst Honum, njóta eilífs friðar og gleði.

Þessar eskatólógísku sýnir koma saman í loforði sínu um dýrðlegt líf eftir dauðann fyrir trúfasta sem þola prófraunir lokatímans. Gaza, sem „búðir heilagra,” og stuðningsmenn hennar, skráðir í Lífsbók lambsins og varðveittri töflu, passa inn í þessa frásögn. Þjáningar þeirra—sem stafa af sögulegum flutningi og áframhaldandi átökum—endurspeglar óreiðuna fyrir Ragnarök, ofsóknir dýrsins í Opinberun og prófraunirnar fyrir Al-Qiyamah. Friðsöm sambúð múslima, kristinna og gyðinga í Palestínu áður en síonistar flæddu inn endurspeglar einingu trúaðra, ætlaðra til þessarar endurnýjunar, hvort sem hún er ímynduð sem eilífur heiður Valhallar, guðleg nærvera Nýju Jerúsalem eða nálægð við Allah í Jannat al-Firdaws.

## Sögulegt samhengi: Sambúð trufluð af nasista-Þýskalandi, Évian-ráðstefnunni og Haavara-samningnum

Söguleg sambúð múslima, kristinna og gyðinga í Palestínu var lifandi veruleiki í aldir, í samræmi við trúarlega frásögn af sameinuðum „búðum heilagra“ helguðum Guði. Undir Ottómanveldinu (1517–1917) var Palestína fjöltrúarsamfélag þar sem múslimar voru í meirihluta, en kristnir héldu við kirkjum (t.d. í Gaza frá 3. öld e.Kr.), og gyðingar bjuggu sem minni minnihlutahópur, oft blómstrandir í viðskiptum og fræðimennsku. Þessi sátt var rótgróin í íslömsku stjórnun, sem verndaði gyðinga og kristna sem „fólk bókarinnar,” leyfði

þeim að iðka trú sína á meðan þeir lögðu sitt af mörkum til samfélagsins. Helgir staðir eins og Jerúsalem sýndu þessa sambúð, með Al-Aqsa moskunni, Grafarkirkjunni og Vestrarveggnum sem sameiginlegir andlegir kennileiti.

Þessi eining var trufluð af stefnum nasista-Þýskalands og síðari sionista innflytjendam til Palestínu. Uppgangur nasistaofsókna á 1930-árunum leiddi til **Évian-ráðstefnunnar** í júlí 1938, þar sem 32 lönd komu saman til að takast á við flóttamannakreppu gyðinga. Flest lönd, þar á meðal Bandaríkin og Bretland, neituðu hins vegar að taka við verulegum fjölda gyðingaflóttamanna, sem skildi Palestínu undir breska umboðinu eftir sem aðal áfangastað. **Haavara-samningurinn**, sem undirritaður var 25. ágúst 1933 milli nasista-Þýskalands og sionista samtaka, auðveldaði þessa fólksflutninga með því að leyfa gyðingum í Þýskalandi að flytja eignir sínar í formi þýskra vara, og þannig komast hjá sniðgöngu á nasista-Þýskaland. Milli 1933 og 1939 fluttu um 60.000 gyðingar til Palestínu samkvæmt þessum samningi, með fjármagn sem ýtti undir sionista landnám.

Þetta innstreymi, drifið áfram af sionista hugmyndafræði um að koma á fót gyðinga heimalandi, leiddi til spennu við innfædda íbúa. Koma hundruða þúsunda sionista á 1940-árunum, sem náði hámarki í Nakba árið 1948, rak yfir 700.000 Palestínumenn frá heimilum sínum og löndum, margir flýðu til Gaza. Þessi flutningur endurspeglar frásögn Kóransins af þeim sem voru reknir úr heimilum sínum vegna trúar sinnar á Allah (Súrah 59:2), þar sem mótspyrna Palestínumanna var rótgróin í menningar- og trúarlegri sjálfsmynd þeirra sem fjöltrúarsamfélags helgaðs Guði. Truflunin á sambúðinni er í samræmi við apókalyptíska frásögn: ill öfl („dýrið” og bandamenn þess) ráðast á „búðir heilagra” (Gaza), prófa trú trúaðra, sem eru ætlaðir til endurnýjunar í Valhöll, Nýju Jerúsalem eða Jannat al-Firdaws.

## Niðurstaða

Gaza, sem „búðir heilagra,” felur í sér sögulegan og andlegan veruleika þar sem múslimar, kristnir og gyðingar bjuggu í friði í Palestínu í aldir, sameinaðir í helgun sinni til Guðs, þangað til flutningurinn af völdum stefnu nasista-Þýskalands, Évian-ráðstefnunnar og Haavara-samningsins truflaði þessa sátt. Þessi sögulega truflun er í samræmi við frásögn Kóransins af þeim sem voru reknir úr heimilum sínum vegna trúar sinnar á Allah (Súrah 59:2), og staðsetur Gaza sem samfélag trúaðra undir umsátri, svipað „búðum heilagra” í Opinberunarbókinni (Opinberun 20:9). „Lífsbók lambsins” í Opinberunarbókinni endurspeglar „varðveitta töflu” Kóransins, báðar skrá réttlátir—Gaza og stuðningsmenn hennar—sem standa gegn þessari kúgun, ætlaðir til guðlegrar umbunar. „Ný jörð” í norrænni goðafræði, túlkuð sem dýrðlegur Valhöll, er samsíða Nýju Jerúsalem og Jannat al-Firdaws, lofandi endurnýjuðu tilveru fyrir trúfasta sem þola prófraunir lokatímans.

Sögulegar staðreyndir um sambúð og flutning passa við trúarlegar frásagnir kristni, íslams og norrænnar goðafræði, lýsa Gaza sem heilögu vígvelli þar sem trúfastir, skráðir í guðlegar skrár, mæta ofsóknum en er lofað eilífri endurnýjun. Þetta samræmi undirstrikar apókalyptískt mikilvægi baráttu Gaza, endurspeglar kosmíska baráttu milli góðs og ills, með trúföstum tilbúnum til endanlegrar endurlausnar í dýrðlegu lífi eftir dauðann.